

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ПОЛЮСІВ ЗРОСТАННЯ*

©2022 ДУБ А. Р.

УДК 332.133.6
JEL: R38; R58

Дуб А. Р. Індустріальні парки як інструмент формування регіональних полюсів зростання

Економічне відновлення України в повоєнний період має будуватися на основі регіональних полюсів зростання, якими повинні стати територіальні громади. Одним із інструментів, який здатний сприяти перетворенню територіальних громад на регіональні полюси зростання, можуть стати індустріальні парки. Мета статті – виявити проблеми, які перешкоджають територіальним громадам із наявними індустріальними парками перетворитись на регіональні полюси зростання, та пошук шляхів їх вирішення. У роботі простежено зміщення акцентів у державній регіональній політиці щодо формування центрів економічного зростання на період повоєнного відновлення з агломерацій і міст на територіальні громади, які повинні стати регіональними полюсами зростання. Розкрито теоретичну основу формування регіональних полюсів зростання. Сконцентровано увагу на індустріальних парках як інструменті, який може сприяти перетворенню територіальних громад на регіональні полюси зростання. Охарактеризовано напрями державного сприяння розвитку та функціонуванню індустріальних парків. Наведено переваги повноцінного функціонування індустріального парку для територіальної громади. Проведено аналіз розташування та функціонування індустріальних парків в Україні з огляду на воєнну агресію з боку РФ. Виявлено проблеми, які гальмували розвиток і функціонування індустріальних парків упродовж останніх 7 років. Критично оцінено індустріальні парки як інструмент перетворення територіальних громад на регіональні полюси зростання в коротко- та середньостроковій перспективі. Вказано на необхідності концентрації зусиль органів державної влади та місцевого самоврядування на формуванні на території індустріальних парків умов для функціонування промислових підприємств (забезпечення електрифікації, водопостачання та водовідведення, газифікації, під'їзних доріг, сприянні будівництву необхідних виробничих будівель тощо), а також надання бізнесу державних безпекових гарантій.

Ключові слова: індустріальний парк, територіальна громада, центр економічного зростання, регіональний полюс зростання.

Бібл.: 20.

Дуб Андрій Романович – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики, Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України (вул. Козельницька, 4, м. Львів, 79026, Україна)

E-mail: oak_an@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6377-1556>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189349917>

UDC 332.133.6
JEL: R38; R58

Dub A. R. Industrial Parks as an Instrument for Forming Regional Poles of Growth

The economic recovery of Ukraine in the post-war period should be based on the regional poles of growth and the extant territorial communities should become such poles. One of the instruments that can facilitate the transformation of territorial communities into regional poles of growth can be industrial parks. The purpose of the article is to identify problems that prevent territorial communities with existing industrial parks from becoming regional poles of growth, and to find ways to solve them. The publication traces a shift in emphasis in the State regional policy on the formation of centers of economic growth for the period of post-war recovery from agglomerations and cities to territorial communities, which should become regional poles of growth. The theoretical basis for the formation of regional poles of growth is revealed. Attention is concentrated on industrial parks as an instrument that can facilitate the transformation of territorial communities into regional poles of growth. The directions of the State-based assistance to the development and functioning of industrial parks are characterized. The advantages of the full functioning of the industrial park for the territorial community are provided. The analysis of the location and functioning of industrial parks in Ukraine is carried out in view of the military aggression by the Russian Federation. Problems that have hampered the development and functioning of industrial parks over the past 7 years are identified. Industrial parks as an instrument for transforming territorial communities into regional poles of growth in the short and medium term are critically evaluated. It is pointed out the need to concentrate the efforts of the State authorities and local self-government bodies on the formation of conditions for the functioning of industrial enterprises on the territory of industrial parks (ensuring electrification, water supply and sewerage, gasification, access roads, promoting the construction of necessary industrial buildings, etc.), as well as providing businesses with the State security guarantees.

Keywords: industrial park, territorial community, center of economic growth, regional pole of growth.

Bibl.: 20.

Dub Andrii R. – PhD (Economics), Associate professor, Senior Research Fellow of the Department of Regional Financial Policy, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: oak_an@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6377-1556>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189349917>

* Статтю підготовлено в межах виконання науково-дослідної теми «Механізми розвитку функціональних типів територій в умовах реалізації нової регіональної політики» (ДР № 0122U002587).

У довоєнний період головними драйверами регіонального розвитку вважалися агломерації та великі міста. Саме вони повинні були стати центрами економічного зростання та «...поширювати свій позитивний вплив на розвиток сусідніх територій і впливати на розвиток регіону в цілому» [1]. Разом із тим, окрім агломерацій і великих міст, об'єктом державної підтримки було визначено і середні та малі міста, які повинні були стати центрами економічного зростання в регіонах. Проте в умовах війни і, виходячи з розуміння повоєнного відновлення регіонів України, акцент з агломерацій і міст в економічному зростанні регіонів перейшов на більші за ареалом території – на громади та мікрорегіони. Саме вони мають стати регіональними полюсами зростання.

Індустріальні парки є одним із тих інструментів, який здатний перетворити територіальні громади на полюси регіонального розвитку. Однак існування індустріальних парків з 2014 р. вказує на наявність низки проблем, які перешкоджають їм стати справжніми драйверами місцевого економічного розвитку і дати мультиплікативний ефект на суміжні території. Виявлення цих проблем і пошук шляхів їх вирішення обумовлює актуальність нашого дослідження.

Науковці неодноразово підіймали у своїх працях питання формування і функціонування індустріальних парків в Україні. Зокрема, О. Марчишинець і С. Марчишинець [2] висвітлюють основні аспекти та проблеми створення та функціонування індустріальних парків в Україні. Л. Бенюска [3] наводить класифікацію основних видів індустріальних парків та вказує на їх відмінності від спеціальних економічних зон. В. Галасюк [4] аналізує зарубіжний досвід використання індустріальних парків для забезпечення прискореного зростання економіки на інноваційній основі та окреслює заходи промислової політики щодо вдосконалення законодавства про індустріальні парки. Водночас проблеми функціонування індустріальних парків з позиції формування регіональних полюсів зростання в умовах війни та повоєнному відновленні економіки України недостатньо висвітлені у вітчизняній науковій літературі.

Метою дослідження є виявлення проблем, які перешкоджають територіальним громадам із наявними індустріальними парками перетворитись на регіональні полюси зростання, та пошук шляхів їх вирішення.

Масові руйнування, спричинені воєнною агресією Росії на території України, з одного боку, та уособлення центрів економічного зростання лише з містами, з іншого боку, зумовили необхідність перегляду розуміння «центру економічного зростання» як одного із функціональних типів територій України в умовах війни та в період повоєнного відновлення.

Ще до початку війни, під час розробки головного стратегічного документа регіонального розвитку України до 2027 р. – Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки – було визначено

функціональні типи територій на макро-, мезо- та мікрорівнях. Одним із функціональних типів території на мікрорівні було вказано центри економічного зростання (далі – ЦЕЗ). До них віднесено центри соціально-економічної активності, які характеризуються вищою, ніж у навколишніх господарських центрах, динамікою розвитку, наявністю певних видів економічної діяльності, матеріальних і нематеріальних активів, що здатні створювати ефекти мультиплікатора й акселератора, активною реалізацією зовнішніх функцій, що зумовлюють стимулюючий вплив на соціально-економічний розвиток прилеглої до них території [5]. Досягнення економічного зростання території в і навколо ЦЕЗ вбачалося у формуванні локальних і регіональних економічних кластерів та інтегрованих виробничих систем на основі використання ендogenous потенціалу відповідної території. Драйвером такого зростання повинен бути малий і середній бізнес.

Водночас центрами економічного зростання було визначено міста та селища міського типу, виходячи з динаміки чисельності населення, господарської активності (рівня бюджетних надходжень із власних джерел) та інвестиційної привабливості (скупної суми іноземних інвестицій) [5].

Однак внаслідок воєнної агресії Росії значна частина території України – особливо на півдні та сході країни – зазнала нищівних руйнувань житлової, інженерної та промислової інфраструктури. Отже, цілі міста та села стали непридатними для повноцінного проживання та ведення економічної діяльності. З метою планування відновлення та стимулювання розвитку регіонів та територій на урядовому та законодавчому рівнях переглянули функціональні типи територій України. На період відновлення України законодавство [6] закріпило чотири функціональні типи територій: території відновлення, регіональні полюси зростання, території з особливими умовами для розвитку, території сталого розвитку. Таким чином, визначене в Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки поняття «центри економічного зростання» трансформувалося в ширше поняття «регіональні полюси зростання». Ними означено мікрорегіони, територіальні громади, що характеризуються значно кращими географічними, демографічними, соціально-економічними показниками розвитку порівняно з іншими подібними територіями регіону, та зростання яких позитивно впливає на суміжні території, регіон та/або державу в цілому [6]. Таким чином, ключовою відмінністю між двома розглянутими поняттями є уособлення центру (полюсу) зростання не лише з місцем, але з цілою територіальною громадою¹.

¹ На момент проведення дослідження (липень 2022 р.) Урядом ще не було визначено вимоги до показників для віднесення територій до різних функціональних типів.

Теоретичним базисом розвитку регіональних полюсів зростання є теорія «полюсів зростання» Ф. Перу та її екстраполяція в географічному просторі Ж. Будвілля. Ф. Перу трактує «полюс зростання» з економічної точки зору. Згідно з його концепцією, точка, або полюс, зростання формується в результаті концентрації інновацій у певній домінуючій галузі, функціонування якої має мультиплікативний вплив на розвиток інших галузей. Ф. Перу розглядав національну економіку як поєднання відносно «активних» галузей економіки, які є драйверами (полюсами) зростання, та відносно «пасивних» галузей, які розвиваються завдяки функціонуванню активних галузей [7].

Ж. Будевіль за основу своєї концепції взяв просторовий аспект. Він досліджував розташування полюсів зростання в географічному просторі. За Ж. Будевілем, сукупність розташованих у міській місцевості галузей, які розширюються і сприяють подальшому розвитку господарської діяльності в усій зоні їх впливу, формують регіональний полюс зростання. Полюс зростання в просторовому трактуванні – це велике місто, яке складається з потужної промисловості, яка не обов'язково використовує найбільш значну робочу силу, але має найбільший прямий або опосередкований вплив на добробут і діяльність регіону. Домінуюча галузь має прямий і опосередкований переважаючий вплив на всі інші види діяльності та викликає олігополістичну концентрацію промисловості [8].

В умовах повоєнного відновлення України інструментом, який може забезпечити концентрацію промисловості в межах певної території, а отже, сприяти перетворенню територіальних громад на регіональні полюси зростання, є індустріальні парки.

Напередодні війни Урядом було заплановано підтримати формування інфраструктури 25 індустріальних парків, у яких мали виробляти товари з високою доданою вартістю. Така кількість індустріальних парків повинна була забезпечити створення 200–250 тис. робочих місць (50 тис. безпосередньо в індустріальних парках і 150–200 тис. у суміжних галузях), що, за очікуваннями урядовців, мало б запобігати зростанню трудової міграції [9]. Окрім зазначеного, функціонування індустріальних парків мало б також забезпечити рівномірний економічний розвиток регіонів та підвищення якості життя населення України, сталий розвиток і захист навколишнього природного середовища.

Індустріальний парк (далі – ІП) – це облаштована відповідною інфраструктурою промислова територія, в межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, переробки промислових та/або побутових відходів (крім захоронення відходів), а також науково-технічну діяльність, діяльність у сфері інформації й електронних комунікацій. Іні-

ціаторами створення ІП можуть виступати органи державної влади, органи місцевого самоврядування, юридичні або фізичні особи, які відповідно до законодавства мають право на створення індустріальних парків на землях державної, комунальної чи приватної власності [10].

Для сприяння створенню та функціонуванню індустріальних парків ВРУ внесла зміни до закону «Про індустріальні парки» [11], Податкового [12] та Митного [13] кодексів України. Зокрема, змінили допустимі територіальні межі ІП (встановлено 10–1000 га замість 15–700 га), дозволили учасникам ІП здійснювати діяльність у сфері переробки промислових та/або побутових відходів (крім їх захоронення). Законотворці передбачили також і фінансову підтримку розвитку мережі ІП. З державного та місцевих бюджетів можуть надаватися кошти на повну або часткову компенсацію відсоткової ставки за кредитами на облаштування та/або здійснення господарської діяльності в межах індустріальних парків; кошти на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків та/або забезпечення будівництва об'єктів суміжної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для створення та функціонування індустріальних парків, кошти для компенсації витрат на підключення та приєднання до інженерно-транспортних мереж [10].

Для залучення учасників до ІП запроваджено податкові та митні пільги, зокрема: звільнення на 10 років від податку на прибуток за умови спрямування звільненої від оподаткування частини прибутку на розвиток його діяльності в межах ІП; звільнення від ПДВ та мита при імпорті обладнання для виробництва без права відчуження цього обладнання впродовж 5 років. Окрім того, органи місцевого самоврядування можуть встановлювати для учасників ІП пільги з податку на нерухомість, знижені ставки земельного податку та орендної плати за землі державної та комунальної власності, або навіть звільнити учасників ІП від сплати земельного податку [13].

У державному бюджеті на 2022 р. було передбачено 400 млн грн на стимулювання розвитку індустріальних парків [14]. Однак початок війни змусив переглянути видаткову частину бюджету. Доречно вказати, що у 2021 р. – до впровадження вищезазначених законодавчих змін – також здійснювалася державна підтримка розвитку ІП з державного бюджету, але опосередковано (на конкурсних засадах через Державний фонд регіонального розвитку). Прикладом є Кам'янка-Бузький індустріальний парк. У 2021 р. на будівництво першої черги Кам'янка-Бузького індустріального парку (облаштування водопостачання та каналізування) з ДФРР було передбачено 9,67 млн грн (співфінансування від органів місцевого самоврядування становило 1 млн грн). За-

гальна вартість будівництва індустріального парку – чотири черги – становить 24 млн грн [15].

Напередодні війни до Реєстру індустріальних (промислових) парків України [16] (далі – Реєстр ІП) було включено 52 індустріальні парки. Ініціатором створення 29 з них були органи місцевого самоврядування (ОМС). 20 із 52 індустріальних парків розташовані в західних регіонах України, 25 – у центральних, 3 – у південних, і 4 – у східних. Після початку війни (у червні та липні 2022 р.) КМУ вніс до Реєстру ІП ще 4 індустріальні парки, 3 з яких було створено за ініціативи ОМС територіальних громад, розташованих у західних регіонах України.

З ацікавлення ОМС у створенні ІП обумовлене потенційним зростанням рівня зайнятості в громаді, а отже, збільшенням суми надходжень податку з доходів фізичних осіб до місцевого бюджету, які в подальшому можна використати для розвитку громади. Однак, незважаючи на те, що індустріальні парки в Україні почали створювати ще у 2014 р., із загальної кількості зареєстрованих на початок серпня 2022 р. індустріальних парків (загалом 56 ІП) успішно функціонують лише окремі ІП у межах великих агломерацій і поблизу столиці (Львів, Вінниця, Біла Церква) [17]. Здебільшого ІП у територіальних громадах – це незабудовані, без підведених необхідних комунікацій земельні ділянки, у той час, як бізнес потребує об'єктів з підключеними інженерними комунікаціями для швидкого запуску виробництва. Наприклад, у Львівській області з 9 зареєстрованих ІП функціонують лише 2, решта – це земельні ділянки без забудови та без підведених електро- та водомереж [18]. Серед найбільш вагомих причин, які гальмують розвиток і функціонування ІП, – відсутність у громадах необхідної енергетичної потужності та вартість і тривалість процесу підключення об'єктів до електромережі, системи водопостачання та водовідведення. У більшості громад, де зареєстровані ІП, ОМС вирішити ці проблеми самотужки не можуть через відсутність необхідних коштів.

З іншого боку, номінальне, а не фактичне функціонування багатьох ІП упродовж 2014–2021 рр. було обумовлене також слабким державним сприянням їхньому розвитку. Зокрема, очікування засновників ІП на державну фінансову підтримку для облаштування ІП гальмували виділення на такі цілі власних коштів. Отже, ІП за останні 7 років так і не стали справжнім потужним драйвером/центром економічного зростання територіальних громад. Доречно зазначити, що лише 25 ІП із зареєстрованих 56 розташовані в межах територій, які потенційно повинні були стати відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 р. центрами економічного зростання. Решта – на територіях, які потребують підтримки та допомоги [17].

Серед скептиків розвитку індустріальних парків [17] побутує думка, що ІП не стали і не стануть центрами економічного зростання територіальних громад (особливо після надання державного сприяння та пільг), а лише спричинять умови поширення корупції й арбітражу (нерівних умов для ведення бізнесу на двох різних ділянках – в ІП і за його межами). Таким чином, ІП сприятимуть не появі нових інвесторів і відкриттю нових робочих місць, а лише переміщенню місцевого бізнесу разом зі своїми працівниками на територію із пільговим податковим режимом [5]. Однак в умовах війни, коли бізнес зі східних і південних регіонів релокується в центральні та західні регіони країни, ІП можуть стати майданчиком, який сприятиме трансформації територіальної громади на регіональні полюси зростання. Прикладом системної роботи ОМС, скерованої на розвиток ІП, є практичний досвід Хотинської громади Чернівецької області.

Для підвищення інвестиційної привабливості території ОМС Хотинської громади заснували індустріальний парк «Хотин Invest», розробили інвестиційний паспорт громади, налагодили співпрацю з місцевим бізнесом, а також після початку війни прийняли програму підтримки підприємств, які перемістили свої виробничі потужності в Хотинську громаду. Зокрема, ОМС Хотинської громади запропонувати бізнесу всі комунальні приміщення міста на півроку за пільговими умовами (1 грн за кожне). Разом із тим, для сприяння релокації бізнесу з інших регіонів у громаду створили робочу групу з релокації бізнесу, запровадили персонального консультанта для підприємств, які цікавились можливістю релокації в громаду (надання інформаційної підтримки, допомоги з підбором приміщень, налагодженні комунікації з місцевими підприємствами, логістикою, запуском виробництва тощо), візуалізували ресурси для бізнесу (через QR-коди), забезпечили якісно облаштовані місця проживання для працівників підприємств та їх родин (не школи і садочки, а комунальні приміщення для безкоштовного проживання внутрішньо переміщених осіб – ВПО), організували надання освітніх і медичних послуг ВПО [19]. Наприклад, для релокації в Хотинську громаду харківського заводу «Велотрейд», якому потрібні були значні виробничі площі, ОМС сприяли укладанню угоди з місцевим підприємством (ТзОВ «Хотинський завод металевої упаковки») про оренду його вільних виробничих площ (навіть з місяцем орендних канікул). У Хотинській громаді також створили відкритий облаштований комп'ютерною технікою та меблями бізнес-хаб для релокованих підприємств, в якому безкоштовно надають площу для організації офісів [20]. Результат – 7 промислових підприємств перемістились у Хотинську громаду після початку війни.

У короткостроковій перспективі (в умовах війни та відразу після її завершення) з огляду на знач-

ні руйнування інженерної, виробничої та житлової інфраструктури та безпекову ситуацію розташовані в східних, південних і наближеній до лінії фронту частині центральних регіонів індустріальні парки не зможуть забезпечити економічне розвиток прилеглих територій. За нашими оцінками, це щонайменше 18 із зареєстрованих ІП. Однак у середньостроковій перспективі (після завершення війни) індустріальні парки можуть сприяти перетворенню територіальних громад на регіональні полюси зростання на територіях України, які зазнали найбільш відчутних руйнувань внаслідок війни. Для цього необхідна концентрація зусиль органів державної влади та місцевого самоврядування на формуванні на території ІП умов для функціонування промислових підприємств (забезпечення електрифікації, водопостачання та водовідведення, газифікації, під'їзних доріг, сприяння будівництву необхідних виробничих будівель тощо). На державному рівні потрібно надати бізнесу безпекові гарантії. Якщо ж в межах ІП забезпечити впровадження інновацій (наприклад, за напрямками смарт-спеціалізації регіонів), які супроводжуватимуться ефективними різновекторними (між бізнесом і ОМС, між ОМС сусідніх територіальних громад, між бізнесом і регіональною владою, між ОМС і регіональною владою, між бізнесом і науковими установами тощо) комунікаціями, то індустріальні парки зможуть стати базисом формування територіальних громад як регіональних полюсів зростання.

ВИСНОВКИ

Таким чином, виходячи з теорій регіональних полюсів зростання, можна стверджувати, що індустріальні парки є потенційним інструментом перетворення територіальних громад України, на території яких вони розміщені, на такі регіональні полюси зростання. Для форсування створення та розвитку індустріальних парків напередодні війни та після її початку було прийнято низку законодавчих змін щодо організаційної підтримки індустріальних парків та податкового сприяння діяльності їх учасників. Водночас аналіз функціонування індустріальних парків упродовж останніх років засвідчив, що основною проблемою їх повноцінного функціонування та зацікавлення бізнесу брати в них участь є відсутність необхідних комунікацій (електрифікації, водопостачання та водовідведення) для провадження господарської діяльності. Індустріальні парки можуть сприяти перетворенню територіальних громад на регіональні полюси за умови концентрації зусиль органів державної влади та місцевого самоврядування на формуванні необхідних для функціонування промислових підприємств земельних ділянок з під'єднаними інженерними комунікаціями, а також надання на державному рівні безпекових гарантій бізнесу. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-p#n187>
2. Марчишинець О. В., Марчишинець С. М. Індустріальні парки як інструмент залучення інвестицій у реальний сектор економіки регіону. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 16–22. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/3.pdf
3. Бенюк Л. Я. Індустріальні парки як інструмент розвитку регіональної економіки: теоретичні аспекти. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 3. С. 509–517. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20143\(107\)/sep20143\(107\)_509_Benovsky.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20143(107)/sep20143(107)_509_Benovsky.pdf)
4. Галасюк В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 1. С. 40–50. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/33691/1/7.pdf>
5. Проєкт «Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року» / Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Proekt-Derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf>
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» від 9 липня 2022 р. № 2389-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>
7. Darwent D. F. Growth Poles and Growth Centers in Regional Planning – A Review. *Environment and Planning*. 1969. Vol. 1. P. 5–31. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1068/a010005>
8. Vlado Ch., Chatziniolaou D. Growth Poles and Clusters: Are There Useful Analytical Complementarities? *Business and Economic Research*. 2020. Vol. 10. No. 1. P. 155–175. DOI: <https://doi.org/10.5296/ber.v10i1.16307>
9. Олексій Чернишов: Мережа з 25-ти індустріальних парків в Україні створить понад 50 тисяч робочих місць / Міністерство з розвитку громад та територій України. 10.12.2021 р. URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/oleksij-chernyshov-merezha-z-25-ty-industrialnyh-parkiv-v-ukrayini-stvoryt-ponad-50-tysyach-robochyh-misz/>
10. Закон України «Про індустріальні парки» від 21 червня 2012 р. № 5018-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5018-17#Text>
11. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про індустріальні парки» та деяких інших законодавчих актів України щодо залучення інвестицій у промисловий сектор економіки шляхом стимулювання створення індустріальних парків» від 7 вересня 2021 р. № 1710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-20#Text>
12. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні» від 21 червня 2022 р. № 2330-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-IX#Text>

13. Закон України «Про внесення зміни до статті 287 Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні» від 21 червня 2022 р. № 2331-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2331-IX#Text>
14. Закон України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» від 15 грудня 2020 р. № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text>
15. Чурилова К. Кабмін затвердив 9,6 млн грн на будівництво Кам'янка-Бузького індустріального парку // *Zahid.net*. 13.04.2021. URL: https://zaxid.net/kabmin_zatverdiv_96 mln_grn_na_budivnitstvo_kamyanka_buzkogo_industrialnogo_parku_n1517307
16. Витяги з Реєстру індустріальних (промислових) парків Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=IndustrialniParkiVUkraini&showArchive=true>
17. Пенкалюк С., Коржук Д. Індустріальні парки: досвід Прикарпаття, переваги і недоліки нових пільг для учасників парків // *Суспільне. Новини*. 07.04.2022. URL: <https://susplne.media/255858-industrialni-parki-dosvid-prikarpatta-perevagi-i-nedoliki-novih-pilg-dla-ucasnikiv-parkiv/>
18. Орел І. В Україні роками просували рішення, яке б допомогло бізнесу врятуватися від війни. Чому індустріальні парки не виправдали очікувань // *Forbes*. 07.04.2022. URL: <https://forbes.ua/inside/reklama-mnogo-let-i-desyatki-millionov-dollarov-investitsiy-pochemu-industrialnye-parki-okazalis-bespoleznymi-vo-vremya-voyny-07042022-5333>
19. Економічна та соціальна реанімація громад: ефективні відповіді на виклики війни // Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15326?page=9>
20. Рихліцький В. Маск не знадобився. Як харків'яни перетворюють маленький Хотин на велосипедну столицю України // *Економічна правда*. 20.05.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/05/20/687218/>

REFERENCES

- Benovska, L. Ya. "Industrialni parky yak instrument rozvytku rehionalnoi ekonomiky: teoretychni aspekty" [Industrial Parks as a Tool of Development of Regional Economy: Theoretical Aspects]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, iss. 3 (2014): 509-517. [http://ird.gov.ua/sep/sep20143\(107\)/sep20143\(107\)_509_BenovskaLY.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20143(107)/sep20143(107)_509_BenovskaLY.pdf)
- Churylova, K. "Kabmin zatverdyl 9,6 mln hrn na budivnytstvo Kamianka-Buzkoho industrialnogo parku" [The Cabinet of Ministers Approved UAH 9.6 Million for the Construction of the Kamianka-Buzka Industrial Park]. *Zahid.net*. April 13, 2021. https://zaxid.net/kabmin_zatverdiv_96 mln_grn_na_budivnitstvo_kamyanka_buzkogo_industrialnogo_parku_n1517307
- Darwent, D. F. "Growth Poles and Growth Centers in Regional Planning – A Review". *Environment and Planning*, vol. 1 (1969): 5-31. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1068/a010005>
- "Ekonomiczna ta sotsialna reanimatsiia hromad: efektyvni vidpovidi na vyklyky viiny" [Economic and Social Resuscitation of Communities: Effective Responses to

- the Challenges of War]. *Detsentralizatsiia*. <https://decentralization.gov.ua/news/15326?page=9>
- Halasiuk, V. V. "Industrialni parky: svitovy dosvid ta perspektyvy stvorennia v Ukraini" [Industrial Parks: World Experience and Perspectives of Creation in Ukraine]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 28, no. 1 (2018): 40-50. <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/33691/1/7.pdf>
- [Legal Act of Ukraine] (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5018-17#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-n#n187>
- [Legal Act of Ukraine] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-20#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-IX#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2331-IX#Text>
- Marchyshynets, O. V., and Marchyshynets, S. M. "Industrialni parky yak instrument zaluchennia investysii u realnyi sektor ekonomiky rehionu" [Industrial Parks as a Tool for Attracting Investments in the Real Sector of the Region's Economy]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 9 (2017): 16-22. https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/3.pdf
- "Oleksii Chernyshov: Merezha z 25-ty industrialnykh parkiv v Ukraini stvoryt ponad 50 tysiach robochykh mist" [Oleksiy Chernyshov: A Network of 25 Industrial Parks in Ukraine Will Create More Than 50,000 Jobs]. *Ministerstvo z rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy*. December 10, 2021. <https://www.minregion.gov.ua/press/news/oleksij-chernyshov-merezha-z-25-ty-industrialnyh-parkiv-v-ukrayini-stvoryt-ponad-50-tysyach-robochyh-misch/>
- Orel, I. "V Ukraini rokamy prosuvaly rishennia, yake b dopomohlo biznesu vriatuvatsia vid viiny. Chomu industrialni parky ne vypravdaly ochikuvan" [For Years, Ukraine Has Been Promoting a Solution That Would Help Businesses Escape the War. Why Industrial Parks Did Not Live Up to Expectations]. *Forbes*. April 07, 2022. <https://forbes.ua/inside/reklama-mnogo-let-i-desyatki-millionov-dollarov-investitsiy-pochemu-industrialnye-parki-okazalis-bespoleznymi-vo-vremya-voyny-07042022-5333>
- "Proiekt «Derzhavna stratehiia rehionalnogo rozvytku na period do 2027 roku»" [The Project "State Strategy of Regional Development for the Period until 2027"]. *Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy*. <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Projekt-Derzhavnoi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf>
- Penkaliuk, S., and Korzhuk, D. "Industrialni parky: dosvid Prykarpattia, perevahy i nedoliky novykh pilh dla uchasykiv parkiv" [Industrial Parks: The Experience of Prykarpattia, Advantages and Disadvantages of New Benefits for Park Participants]. *Suspilne.Novyny*. April 07, 2022. <https://susplne.media/255858-industrialni-parki-dosvid-prikarpatta-perevagi-i-nedoliki-novih-pilg-dla-ucasnikiv-parkiv/>

Rykhlytskyi, V. "Musk ne znadobovsya. Yak kharkiviany peretvoriuiut malenkyi Khotyn na velosypednu stolytsiu Ukrainy" [Musk Was Not Needed. How the People of Kharkiv are Turning Little Khotyn into the Cycling Capital of Ukraine]. *Ekonomichna pravda*. May 20, 2022. <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/05/20/687218/>
"Vytiahny z Reiestru industrialnykh (promyslovykh) parkiv". [Extracts from the Register of Industrial (Industrial)

Parks]. Ministry of Economy of Ukraine. <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=IndustrialniParkiUkraini&showArchive=true>
Vlados, Ch., and Chatzinikolaou, D. "Growth Poles and Clusters: Are There Useful Analytical Complementarities?" *Business and Economic Research*, vol. 10, no. 1 (2020): 155-175.
DOI: <https://doi.org/10.5296/ber.v10i1.16307>